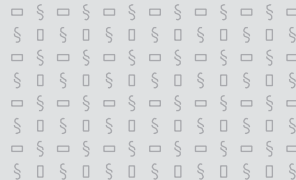

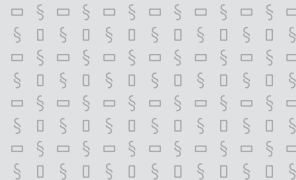
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

ŽALOBY „WRONGFUL LIFE“ A „WRONGFUL BIRTH“ A ČESKÁ SOUDNÍ PRAXE

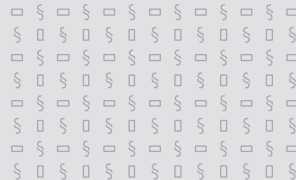
Výchozí teze

- narození dítěte je šťastnou událostí
- náhrada škody je oprávněným nárokem za způsobenou škodu
- u žalob wrongful life a wrongful birth dochází ke střetu práva a dobrých mravů, morálky a etiky

Úvod

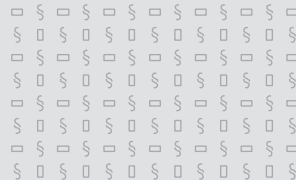
- nové metody prenatální diagnostiky
- legální možnost podstoupit interrupci a sterilizaci
- ustálená judikatura v Německu, Rakousku, Francii, Velké Británii, jinak po celém světě
- v České republice pouze dva medializované případy

Historie

-první případ 30. léta 20. století – sterilizace

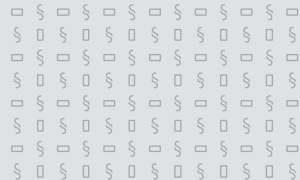
-jeden z prvních medializovaných případů:
Gleitman v. Cosgrove (1967)

Wrongful birth, wrongful life

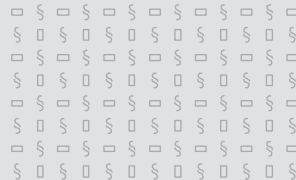
wrongful life: újma způsobená – v zásadě postiženému – dítěti narozením, ke kterému by nedošlo, kdyby lékař při poskytování zdravotní péče v průběhu těhotenství nepochybil nebo kdyby rodiče jednali v souladu s poučením lékaře

wrongful birth: újma způsobená rodičům narozením dítěte, ke které došlo v důsledku porušení povinnosti lékaře

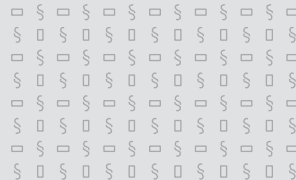
Wrongful birth – zdravé vs. postižené dítě

- postižené dítě: rodiče dítě chtěli, ale zdravé, pokud by věděli o postižení, podstoupili by interrupci
- zdravé dítě: rodiče dítě nechtěli, z důvodu vadně provedené interrupce nebo sterilizace se dítě narodilo

Wrongful birth

- aktivně legitimovaný rodič
- namítá protiprávní jednání spočívající v pochybení lékaře
 - pochybení lékaře – nečinnost
 - pochybení lékaře – činil, ale vadně
- narušeno právo plánovat rodinný život (nemít dítě) a právo v případě poškození plodu podstoupit interrupci.

Wrongful birth

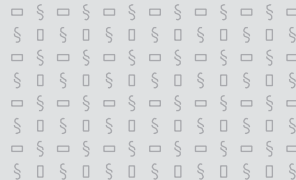
- porušení právní povinnosti
- škoda
 - a) narození postiženého dítěte
 - b) narození zdravého dítěte
- příčinná souvislost
- zavinění
 - a) úmysl
 - b) nedbalost

Wrongful birth

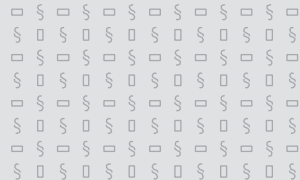
Dítě jako škoda?

Judikatura nepovažuje samotné narození dítěte za škodu.

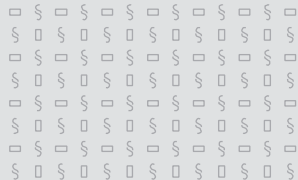
Rozsah náhrady škody

- vrácení zaplacené částky za sterilizaci či interrupci
- náhrada výdajů vynaložených v souvislosti s těhotenstvím a porodem
- náhrada ušlého příjmu za dobu těhotenství
- náhrada výdajů na výchovu a výživu
- náhrada rozdílu mezi péčí o zdravé dítě a o dítě postižené

Rozsah náhrady škody podle zahraničních soudů

1. skupina: zamítnutí žaloby, neuznání nároku (některé spolkové státy USA)
2. skupina: soudy žalobu projednají, přiznají pouze některé nároky
3. skupina: soudy žalobu projednají a uznávají náhradu škody v plném rozsahu

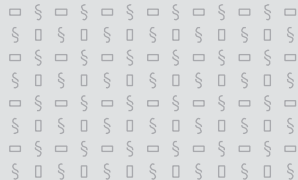
Náhrada škody podle občanského zákoníku

1. Náhrada škody podle § 420 a násl. občán. zák.
2. Náhrada škody na zdraví podle § 444 občán. zák.
3. Náhrada nemajetkové újmy v penězích podle § 13 odst. 2 občán. zák.

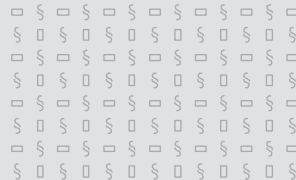
Dobré mravy a náhrada škody z důvodu porušení smlouvy

Pokud není v rozporu s dobrými mravy samotná smlouva, jejímž předmětem je úplatné provedení interrupce či sterilizace, pak není v rozporu s dobrými mravy požadovat náhradu škody za to, že v důsledku nedbalosti lékaře daný zákrok nepřinesl sjednaný výsledek.

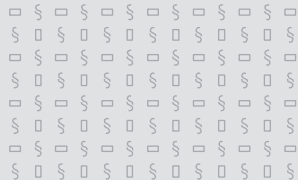
Wrongful life

- dítě žaluje vlastní rodiče nebo lékaře za to, že nezabránili jeho narození
- tvrdí, že život s postižením je takovou zátěží, že by bylo lepší, kdyby se nenarodilo

Wrongful life

- aktivně legitimované dítě
 - žádá náhradu škody za své narození
 - dítě se dožaduje kompenzace za život se zdravotním postižením
- podmínkou postižení plodu, které bylo zjistitelné nebo zjištěno v době jeho prenatálního vývoje
- dítě žaluje rodiče nebo zdravotnické zařízení či lékaře

Wrongful life

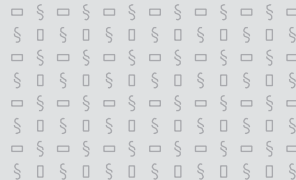
Obvyklá soudní řízení:

- dítě nežaluje samotnou existenci, ale svůj život s postižením
- soud prokazuje, zda je život s postižením je horší než nežití
- dítě považuje svůj život za takové utrpení, že by pro něj bylo lepší, kdyby se vůbec nenarodilo

Wrongful life

- soudy pro rozpor s dobrými mravy náhradu škody zasamotné narození s postižením nepřiznávají
- *„Je nutné brát život, jaký je“*
- *„Nelze stanovit, zda nežití je lepší než život s postižením“*

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 66/2001 - interrupce

Žaloba:

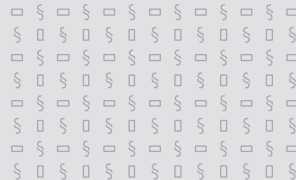
- žalobkyně: žena, která podstoupila interrupci
- žalovaná: nemocnice
- vadně provedená interrupce, narodilo se zdravé dítě
- žalobkyně se domáhala náhrady nemajetkové újmy v penězích ve výši 400.000,- Kč s poukazem na neoprávněný zásah do osobnostních práv

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 66/2001

Rozsudek:

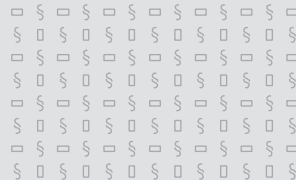
- soud uložil žalované zaplatit žalobkyni na náhradě nemajetkové újmy v penězích částku 80.000,- Kč.

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 66/2001

Odůvodnění:

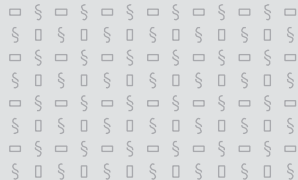
- právo ženy rozhodnout o svém těhotenství a mateřství patří k jejím základním osobnostním právům
- právo ženy na soukromí, na osobní a rodinný život (základ jak v Listině, tak součást osobnostních práv ve smyslu § 11 oz)
- *„realizace práva žalobkyně svobodně rozhodnout o vlastním budoucím životě byla faktickým pochybením žalovaného znemožněna.“*

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 66/2001

Odůvodnění:

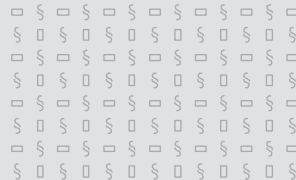
- umožňuje-li právní řád interrupci, musí existovat právní záruky jeho efektivního provedení
- žalovaný jednal zaviněně, nedbale provedeným zákrokem
- interrupce není v rozporu s dobrými mravy
- narození dítěte může být důvodem pro vznik škody
- možná ochrana osobnosti podle § 13 oz

Rozhodnutí Krajského soudu v Brně sp. zn. 24 C 66/2001

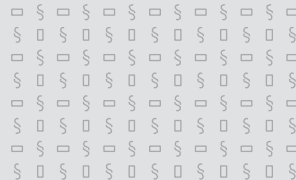
Odůvodnění:

- základ 240.000 Kč podle § 444 odst. 3 písm. a)
soud snížil o 2/3 z důvodu spoluzavinění
- důvodem přiznání nároku byla ochrana
osobnostních práv podle § 13 odst. 2 a 3 oz

Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 192/2008

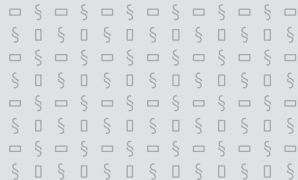
- rozhodnutí krajského soudu potvrdil
- narození dítěte není škodou
- škodou je vadně provedená interrupce, zásah do práva na soukromí a na plánování rodinného života

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze sp. zn. 35 C 17/2006 - sterilizace

Žaloba:

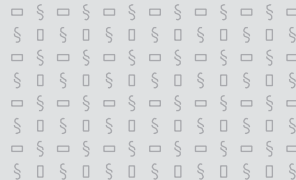
- žalobci: rodiče dítěte
- žalovaní: nemocnice a město
- nárok: zadostiučinění v penězích podle § 13 oz za neoprávněný zásah do práv ochrany osobnosti

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze sp. zn. 35 C 17/2006 - sterilizace

Rozsudek:

- soud uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 30.000,- Kč
- nároky žalobce zamítl

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze sp. zn. 35 C 17/2006 - sterilizace

Odůvodnění:

- sterilizace provedena správně (až za rok došlo k otěhotnění), k zásahu do práv nedošlo
- (vadná sterilizace by však byla zásahem do osobnostních práv)
- lékaři pacientku nepoučili o možnosti spontánního zprůchodnění vaječníku – tím došlo k zásahu do osobnostních práv žalobkyně (ne žalobce)

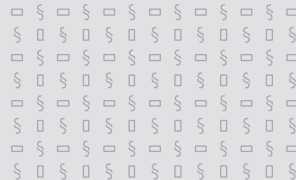
Zahraniční rozhodnutí

Francie:

- Nicolas Perrouche (1989-2000)

přiznání náhrady škody dítěti i rodičům

přijat Kouchnerův (Anti-Perrouche) zákon, který odškodnění dítěte znemožnil

Zahraniční rozhodnutí

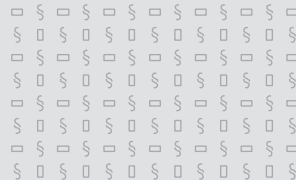
Rakousko:

- rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora ze dne 25. 5. 1999, sp. zn. 1 OB 91099k

wrongful life žaloba odmítnuta, v rámci wrongful birth přiznal soud náklady spojené s péčí o postiženého

- rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora ze dne 7. 3. 2006, sp. zn. 5 OB 165/05h

soud přiznal vícenáklady na léčbu a výživné dítěte

Zahraniční rozhodnutí

Velká Británie:

- Udale v. Bloomsbury Area Health Authority (1983)(wb)
nesprávně provedená sterilizace, přiznáno bolestné, účelné náklady spojené s léčením a ztráta na výdělků a částka, která měla pokrýt zvýšené náklady rodiny na bydlení, výdaje spojené s péčí o dítě nikoli
- Thake v. Maurice (1986)(wb)
přiznány i výdaje spojené s péčí o dítě
- McFarlane v. Tayside Health Board (1999)(wb)
odlišné posuzování narození zdravého a postiženého dítěte
- McKay v Essex AHA (wl)
nárok dítěte odmítnut